

Тема НДР: «ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ»

Державний реєстраційний номер НДР: 0110U001203

Терміни виконання НДР: 2010–2012 рр.

Науковий керівник НДР: **Щекатунова Ганна Дмитрівна**, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач лабораторії педагогічних інновацій Інституту педагогіки НАПН України.

Назва державної цільової програми або напрямку і проблеми галузевого дослідження: Напрямок 1. Теорія і методологія педагогіки.

Проблема дослідження: Проектування педагогічних процесів і освітньо-виховних систем.

Вид тематики: фундаментальне дослідження.

У ході проведення дослідження здобуто такі **основні наукові результати:**

– **проаналізовано** фахові літературні джерела з проблеми дослідження, в яких висвітлюються: сучасні підходи до організації інноваційної діяльності загальноосвітнього навчального закладу; організаційно-методичне забезпечення інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу;

– **здійснено** рефлексивний аналіз одержаних результатів дослідження;

– **розроблено:** систему науково-методичного забезпечення реалізації Концепції інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу, яка дає змогу виділяти та розв'язувати протиріччя інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу в кожному із компонентів складної освітньої системи сучасної школи; готувати Програму інноваційного розвитку школи відповідно до моделі інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу та її компонентів; визначати та розробляти науково-методичну тему на 3-5 років, відповідно до Програми інноваційного розвитку школи; узагальнювати способи конкретної діяльності педагогічного колективу школи відповідно до цільових ліній її розвитку, змісту діяльності у перехідні періоди, змісту та аналізу експериментальної роботи; *методичні рекомендації* щодо забезпечення і реалізації організаційно-педагогічних умов інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу; *науково-методичний супровід* інноваційного розвитку загальноосвітніх навчальних закладів як комплекс заходів, документів, процедур, застосування яких є науково обґрунтованим й необхідним на етапах інноваційного розвитку школи; *програму маркетингової діяльності* загальноосвітнього навчального закладу, яка включає: визначення проблеми, вибір цілей і постановку завдань маркетингової діяльності загальноосвітнього навчального закладу, складання розширеного плану маркетингової діяльності, визначення виконавців,

термінів, форм результатів маркетингової діяльності; *модель інноваційного розвитку* загальноосвітнього навчального; *методичні рекомендації* та пропозиції щодо практичного застосування моделі інформаційно-ресурсного забезпечення впровадження освітніх інновацій у загальноосвітньому навчальному закладі; *науково-методичний супровід* забезпечення інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу за умов громадського самоврядування;

– **визначено:** *сутність синергетичного підходу* до теоретико-методологічної основи організації інноваційної діяльності загальноосвітнього навчального закладу; *цільові, процесуальні, факторні умови застосування синергетичного підходу* в процесі інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу; *проблеми створення і застосування інформаційної системи* в експериментальних загальноосвітніх навчальних закладах (педагогічні, організаційні, технологічні, психологічні);

– **визначено і обґрунтовано:** *принципи, на яких ґрунтується процес формування готовності вчителів до застосування системи інформаційного забезпечення* інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу: принцип системного інформування педагогічних працівників, принцип орієнтації на специфіку загальноосвітнього навчального закладу; *принципи організації інноваційної та інформаційної діяльності* в загальноосвітньому навчальному закладі, до яких віднесено: демократизації; науковості; оперативності, конкретності і діловитості; оптимального розподілу обов'язків та відповідальності; зворотного зв'язку; інформаційної та логічної обґрунтованості; *тенденції організаційно-методичного забезпечення інноваційного розвитку* загальноосвітніх навчальних закладів; *імперативи інноваційного розвитку* загальноосвітнього навчального закладу;

– **визначено** та **експериментально обґрунтовано:** *шляхи реалізації загальнонаукових і методологічних засад* інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу;

– **вивчено** та **систематизовано** *методи і технології здійснення інформаційних процесів*, які є елементами технологічного компоненту системи інформаційно-ресурсного забезпечення інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу;

– **доведено**, що розроблені науково-методичні рекомендації щодо забезпечення інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу дають змогу вирішувати найважливіше стратегічне завдання шкільної освіти – інтенсифікувати розвиток інноваційного процесу в загальноосвітній школі, за умов: 1) забезпечення пріоритетності нововведення, яке виведе школу на стратегічний шлях розвитку; 2) визначення науково-методичної школи, яка стала основним методом інтенсифікації інноваційного розвитку педагогічного колективу загальноосвітнього навчального закладу; 3) мобілізації інноваційного потенціалу педагогічного колективу для розвитку пріоритетних нововведень (науково-практична підготовка учителів, готовність до інноваційної діяльності учителів,

оперативне впровадження досягнень педагогічної науки, експериментальна-дослідна діяльність колективу, вільний цілеспрямований відбір теоретичної і науково-методичної літератури під пріоритетні нововведення школи); 4) організації цілеспрямованого впровадження нововведень у традиційні, рутинні процеси життєдіяльності школи; 5) активного впровадження інноваційної педагогічної діяльності в традиційно функціональну педагогічну діяльність, а педагогічного досвіду вчителя – в колективний педагогічний досвід школи; 6) усунення проміжку часу між різними стадіями впровадження як усередині компонентів шкільної освітньої системи, так і між ними, посилення взаємозв'язків між нововведеннями; 7) безперервного стимулювання інноваційного потенціалу педагогічного колективу, який прискорить перехід до поширення нововведень і трансформації їх в колективний педагогічний досвід;

– **експериментально впроваджено:** систему науково-методичного забезпечення реалізації Концепції інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу; методичні рекомендації щодо забезпечення і реалізації організаційно-педагогічних умов інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу; модель інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу; методичні рекомендації та пропозиції щодо практичного застосування моделі інформаційно-ресурсного забезпечення впровадження освітніх інновацій у загальноосвітньому навчальному закладі.

У результаті дослідження **підготовлено:**

- Концепція інноваційного розвитку загальноосвітніх навчальних закладів / [авт. кол.: Г. Д. Щекатунова, К. В. Гораш, Г. М. Волченкова, О. Д. Пузіков, А. Д. Цимбалару.]. – К., 2012. – 1,0 др. арк. (рукопис).

- Організаційно-педагогічні засади інноваційного розвитку загальноосвітніх навчальних закладів : монографія / [авт. кол.: Щекатунова Г. Д., Тесленко В. В., Цимбалару А. Д., Гораш К. В., Волченкова Г. М., Пузіков Д. О., Варава В. Ю.]. – К. : Педагогічна думка, 2013. – 240 с.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ З ТЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ

НАУКОВА ПРОДУКЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ

1. Концепція інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу : (проект) / Г. Д. Щекатунова, А. Д. Цимбалару, О. І. Красота [та ін.] // Рідна шк. – 2011. – № 6 (978). – С. 28–38.

2. Концепція інноваційного розвитку загальноосвітніх навчальних закладів / [авт. кол.: Г. Д. Щекатунова, К. В. Гораш, Г. М. Волченкова, О. Д. Пузіков, А. Д. Цимбалару.]. – К., 2012. – 1,0 др. арк. (рукопис).

МОНОГРАФІЇ

1. Організаційно-педагогічні засади інноваційного розвитку загальноосвітніх навчальних закладів : монографія / [авт. кол.: Щекатунова Г. Д., Тесленко В. В.,

Цимбалару А. Д., Гораш К. В., Волченкова Г. М., Пузіков Д. О., Варава В. Ю.]. – К. : Педагогічна думка, 2013. – 240 с.

СТАТТІ

1. Гораш К.В. Впровадження освітніх інновацій у систему підвищення кваліфікації педагогічних працівників як наукова проблема [Електронний ресурс] / К.В. Гораш // Теорія та методика управління освітою: Електронне наукове фахове видання: Університет менеджменту освіти. – Вип. 2. – 2009. Режим доступу: http://www.tme.uo.edu.ua/docs/2/09_gortsp.pdf. – 0,5.

2. Гораш К. В. Застосування моделі інформаційного забезпечення впровадження освітніх інновацій до системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників / К. В. Гораш // Педагогічний альманах : зб. наук. пр. / редкол. В. В. Кузьменко [та ін.]. – Херсон : РІПО, 2011. – Вип. 12, ч. 1. – С. 106–112.

3. Гораш К. В. Інформаційне забезпечення впровадження освітніх інновацій у загальноосвітніх навчальних закладах / К. В. Гораш // Інновації в сучасній освіті у контексті діалогу педагогічних культур : зб. наук. пр. – К., 2012 – С. 44–58.

4. Гораш К. В. Інноваційні підходи до організації навчально-дослідницької діяльності учнів загальноосвітніх навчальних закладів / К. В. Гораш // Наук. зап. Малої академії наук України : зб. наук. пр. Сер. Пед. науки. – К., 2012. – Вип. 1. – С. 137–146.

5. Гораш К. В. Теоретичне обґрунтування системи інформаційного забезпечення впровадження освітніх інновацій у підвищення кваліфікації педагогічних працівників [Електронний ресурс] / К.В. Гораш // Теорія та методика управління освітою: Електронне наукове фахове видання: Університет менеджменту освіти. – Вип. 3. – 2010 р. Режим доступу: <http://www.tme.uo.edu.ua/docs/3/Horash.pdf>. – 0,5.

6. Зоц В. М. Овладение цивилизационной культурой как основа обучения для устойчивого развития / В. М. Зоц // Психолого-педагогические и социальные проблемы гуманизации пространства детства : сб. материалов научно-метод. конф. – М., 2012. – С. 108–113.

7. Єрмаков І. Г. Моделювання інноваційного розвитку школи у контексті життєтворчості особистості / Єрмаков І. Г., Пузіков Д. О. // Моделі інноваційного розвитку школи: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – К.: Арт Економі, 2010. – 1,0.

8. Пузіков Д. О. Електронний методичний посібник в контексті організаційно-методичного забезпечення інноваційного розвитку ЗНЗ // Проблеми сучасного підручника: зб. наук. праць. – К.: Пед. думка, 2010. – 0,45.

9. Пузіков Д. О. Модель готовності учителів історії та суспільствознавства до формування життєвої компетентності старшокласників «Школи майбутнього» // Моделі інноваційного розвитку школи: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – К.: Арт Економі, 2010. – 0,25.

10. Цимбалару А. Д. Підготовка педагогів до проектування інноваційного освітнього простору школярів. // *Нова педагогічна думка*. – 2010. – № 2. – 0,4.
11. Цимбалару А. Д. Семантика понятійного апарату проблеми педагогічного проектування // *Нова педагогічна думка*. – 2010. – № 3. – 0,5.
12. Щекатунова Г. Д. Аналіз методологічних засад та механізмів реалізації інноваційного розвитку загальноосвітніх навчальних закладів / Г. Д. Щекатунова // *Рідна шк.* – 2012. – № 6. – С. 19–26.
13. Щекатунова Г. Д. Експертиза моделей інноваційних загальноосвітніх навчальних закладів. // *Акмеологія шкільної освіти*. – К., 2010. – 0,4.
14. Щекатунова Г. Д. Інноваційний розвиток загальноосвітніх навчальних закладів незалежної України: творення школи майбутнього / Г. Д. Щекатунова // *Рідна шк.* – 2011. – № 5. – С. 21–27.
15. Щекатунова Г. Д. Інноваційний розвиток загальноосвітнього навчального закладу – вимога сьогодення / Г. Д. Щекатунова // *Післядиплом. освіта в Україні*. – 2012. – № 1. – С. 40–46.
16. Щекатунова Г. Д. Модель інноваційного загальноосвітнього навчального закладу: інваріантні характеристики. // *Постметодика*. – 2010. – № 3 (94). – 0,8.
17. Щекатунова Г. Д. Науково-методичний супровід інноваційного розвитку ЗНЗ / Г. Д. Щекатунова // *Инновационные технологии в образовании*. – 2011. – № 1. – С. 18–23.
18. Щекатунова Г. Д. Організаційно-педагогічні умови інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу. // *Нова педагогічна думка*. – 2010. – № 2. – 0,5.
19. Щекатунова Г. Д. Упровадження педагогічних інновацій як механізм ефективного розвитку загальноосвітнього навчального закладу // *Рідна школа*. – 2010. – № 3. – 0,45.

ТЕЗИ

1. Волченкова Г. М. Роль громадського самоуправління для інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу / Г. М. Волченкова // *Анот. результати наук.-дослід. роботи Ін-ту педагогіки НАПН України за 2010 рік : наук. вид.* – К. : Пед. думка, 2011. – С. 19–20.
2. Гораш К. В. Інформаційні умови впровадження освітніх інновацій у процесі інноваційного розвитку загальноосвітніх навчальних закладів / К. В. Гораш // *Анот. результати наук.-дослід. роботи Ін-ту педагогіки НАПН України за 2010 рік : наук. вид.* – К. : Пед. думка, 2011. – С. 20–21.
3. Гораш К. В. Організація навчально-дослідницької діяльності учнів загальноосвітніх навчальних закладів (інноваційний аспект) / К. В. Гораш // *Психолого-дидактичні засади формування освітнього середовища навчально-дослідницької діяльності дітей : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 25–26 квіт. 2012 р., м. Кіровоград.* – Кіровоград, 2012. – С. 45–48.
4. Гораш К. В. Теоретичне обґрунтування моделі інформаційного забезпечення впровадження освітніх інновацій у загальноосвітніх навчальних

зкладах / К. В. Гораш // Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки НАПН України за 2011 р. – К., 2012. – С. 36–38.

5. Пузіков Д. О. Організаційно-методичне забезпечення інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу / Дмитро Олегович Пузіков // Актуальні проблеми навчання та виховання людей в інтегрованому освітньому середовищі : тези доп. – К., 2012. – С. 215–216.

6. Саюк В. І. Маркетингова діяльність загальноосвітніх навчальних закладів в умовах інноваційного розвитку / В. І. Саюк // Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки НАПН України за 2011 р. : інформаційне видання. – К. : Ін-т педагогіки, 2012. – С. 38 – 39.

7. Щекатунова Г. Д. Інноваційний розвиток загальноосвітнього навчального закладу як методологічна проблема педагогічної теорії і практики / Г. Д. Щекатунова // Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки НАПН України за 2011 р. – К., 2012. – С. 35–36.

8. Щекатунова Г. Д. Організаційно-педагогічні засади інноваційного розвитку загальноосвітніх навчальних закладів / Г. Д. Щекатунова // Анот. результати наук.-дослід. роботи Ін-ту педагогіки НАПН України за 2010 рік : наук. вид. – К. : Пед. думка, 2011. – С. 16–18.